

TEKOVE YVYPORA KUERA MAYMAYVA DERECHO KUAUKAHA

[Preamble]

(preamble missing)

Art. 1

Mayma yvypóra ou ko yvy ári ñapytl'yre ha eteicha dignidad ha derecho jeguerekópe; ha ikatu rupi oikuaa añetéva ha añete'yva, iporáva ha ivaíva, tekotevẽ pehenguéicha oiko ñondivekuéra.

Art. 2

Mayma yuypóra oguereko derecho ha libertad kuéra ko Declaraciónpe oíva, ñemaña'yre mba'eichaguapa i-ráza, ipire color; kiñópa teräpa kuimba'e, ñe'ẽ, i-religión, ñopinión política, hetä, ha'épa mba' rerekoha, oípa yvate teräpa nahóniri sociedad ryepype, hamba'e.

Mba'eveichagua jeporavo avei ndoiók va'erä ñemañanguévo hetä situación rehe, legalmentepa mba'éicha oĩ, ha'épa isäsopyre, oguatáva ojeheguiete, téräpa oĩ ambue tetä ndiv térä ipoguype.

Art. 3

Mayma tapicha oguereko derecho oikovévo, piporúvo ilibertad ha ojerrespetávo ipersona.

Art. 4

Avavépe ndojeguerekói va'erä esclavo térä tembiguái ramo; mba'eveichagua esclavitud térä tapicha jejogua ha ñevende ndaikatúl oiko.

Art. 5

Avavére ndoikova'eräi ñembosarái vai térä ñambohasa asy, humano rekore ndojojáva.

Art. 6

Mayma yvypóra oguereko derecho ojehechakuávo ichupe opaite handárupi ha'eha peteĩ móva leiduéra renondépe.

Art. 7

Maymavaite: peteíchante léi renondépe ha oguereko, mba'eveichagua jeporavo'yre, derecho peteícha léi ñangarekóvo hese. Maymóva oguereko derecho peteícha ñeñangarekóvo hese opaichagua jeporavo ohóvagai ko Declaración cóntrape, ha opa ñeha'a oikóvagai jeporavorä.

Art. 8

Mayma yvypóra oguereko derecho ñangarekóvo hese hekoi tépe tribunal kuéra oíva hetäme, omo'a haguóicha ichupe umi opyrúsévagai iderecho kuéra rehe oíva constitución a léipe.

Art. 9

Avavépe ndaikatúi mbaretépe reínte ñonedetene, ojegeraha preso teró ñemosẽ hetägui.

Art. 10

Mayma yvypóra oguereko derecho, peteíchapónte, ohendúvo ichupe idespóchope ha justicia ojerure haichaite, peteĩ tribunal oguatáva ojeheguiete ha oporolado apo'yva, ñemyesakäta java iderecho ha obligación huéra, ha avei ojesesa'yjórató ñembojáva hese tembiapo vai'ei cóntrape ohóva.

Art. 11

Ñembojóro peteĩ tapichóre hembiaipo vai hague, oguereko derecho ñependsóvo hese nda'upeichaiha, nahesakái aja ha'eha culpable; pe ñemyesakä oido va'erä tribunalpe, ha oguereko va'erä upépe mayma garantía oikotevéva ñedefende hagua.

Avavépe ñonecondeva va'eräi ojapo térä ndojapói haguére peteĩ mba'endaha'éiva delito upe java, tetäpypegua léi térä tetânguera léipe guarä. Noñeme'ẽ va'eräi avei castigo pohyve léipe oívagai oiko jave delito.

Art. 12

Ndaikatúj oimehóicha reínte ojeikévo peteĩ tapicha rekovépe, hóga, hogapy térä icarta kuérpade. Naikatúi avei ojepokóntevo héra térä herakuä poräre. Mayma yvypóra oguereko derecho léi ñangarekóvo hese ko'amba'épe.

Art. 13

Mayma yvypóra oguereko derecho ou ha oheovo tetäpyre ha oiporavóvo moóikóta peteĩ tetä ryepype.

Mayma yvypóra oguereko derecho osẽvo oimeraẽva tetägui, taha e jepe hetátee, ha upéi ou jevyo hetäme.

Art. 14

Ojepersegui jave ichupe, mayma tekove ikatu oho ñemo'a hagua oimeraẽva tetäme.

Ko derecho ndaikatúi ojeporu persecución ouró justiciagui tembiapo vaikuére, térä ojeho rupi Naciones Unidas remiandu ha rembipota cóntrape.

Art. 15

Mayma yvypóra oguereko derecho hetävo.

Avavégui ndaikatúi ojepe'a oimehóicha reínte hetä derecho oguerekóvagai okambiávo upe hetä.

Art. 16

Kuimba'e ha kuña maymóva, omendakuaaha tiémpo guive, oguereko derecho omdóvo ha omoñepyruvo petel ogapy. Ko'ávava ndaikatúi of problema oúva raza, tetä, terä religióngui. Petelcha va'era l derecho kuéra menda reheguáva, oiko aja kupukue hikuái menda ryepype, ha evei sapyánte ñembyairô upe imenda kuéra.

Menda ikatu oiko umi omendótava otrô añoite petel ñe'ẽme upeverä, ojeheguiete, avave ojopy'yre ichupekuéra.

Familia ha'e sociedad apyra ha ñepyruete, ha oguereko derecho ñangarekóvo hese sociedad ha Estado.

Art. 17

Mayma yvypóra iderecho oguerekóvo imbaèteéva, ha ha'ẽño hóicha, ha avei ambuerkuéra ndive.

Avavégui ndojepe'a va'eräi oimehóicha reínte imbée teéva.

Art. 18

Mayma yvypóra oguereko derecho ñemonguévo ojeheguiete, ñaka, inconciencia ha ireligión he'i hóicha ichupe. Ko deréchope oike ikatuha okambia ireligión ha ijerovia, avei ohechaukóvo ko'áva ha'ẽño hóicha térä ambuekuéra ndive, opavave renondépe térä ha'ẽñohápe, tekombo'e, térä jeiko upéva he'i hóicha rupive.

Art. 19

Maypa tapicha iderecho oguerekóvo ijidea ha ñeñandu tee, ha upéva oikuaaukóvo ojejuru mboty'yre ichupe; ko deréchope oike avavépe nonnemolestáivo marandu ha opinión kuéra, ha avei ñemosarambivo ko'áva opaite hendárupi, mayma tembiporu upevarä oíva rupive.

Art. 20

Mayma yvypóra oguereko derecho ijatyvo ñondive ha ojapóvo joaju hapicha kuéra ñorairô'yre.

Avavépe ndaikatúi ojejopy oike hagua petel asociaciónpe.

Art. 21

Mayma yvipóra oguereko derechoijávo hetâ resambyhype, ha'ete voi, yro katu hemimoĩngue, h'ae oiporavo va'ekue rupive.

Mayma tapicha oguereko derecho petelichapante, ohupityvo cargo público kuéra hetâme.

Mburuvicha kuéra omanda ha oisambyhy hagua teta, tetâygua kuéra ome'eẽ ichupekuéra upe pu'aka. Ha ko tetâygua kuéra rembipota ojechauka va'erâ elección ipotiva rupive, cada cierto tiempo oiko va'eráva, maymavaite ijahópem ha peteicha ivoto kuéra ovalehópe; avei avave oikuaa'yre móvarepa revota, ikatu haguaicha avave nandejopyiue jeporavo apópe.

Art. 22

Mayma yvpóra, ha'erupi sociedad pegua, oguereko derecho pe sociedad oñangarekóvo hese. Upevaã pe hetâ oñeh'ã mbaite va'erâ, ha tetânguéra oñopytyvõ va'erâ, recurso ha organización tetâ oguerekóva rupive, maymavaite ohupity hagua hemikotevẽ económico social ha cultural, oiko hagua ichugui persona añetete.

Art. 23

Mayma yvpóra oguereko derecho omba'apóvo ojeheguiete hembiaporã, pe imba'apópe oñemongu'évo iporãve haguóicha, ha oñeñangarekóvo hese ani opyta trabajo'yre.

Mayma yvpóra oguereko derecho, mba'eveichagua jeporavo'yre, pretelchante ojepegávo ichupe, petelchaterõ hembiapo.

Mayma omba'apóva oguereko derecho oganávo hekópe porã, oikokuaa haguóicha, ha'e ha hogaygua, idignidad humana ojerure hóicha. Nдохupitypđirõ ichupe oimeraẽva medio pytyvõrã sociedad oguerekóvagui.

Mayma tapicha oguereko derecho ojapóvo sindicato ha ojoajúvo hapicha mba'apohóra ndive, iñinterése kuéra odefende hagua.

Art. 24

Mayma yvpóra oguereko derecho opytu'úvo, ho'ureimivo nombápoi jave; avei omba'apóvo omba'apo hagua ha'óra pevénte, ha ivacaciónvo oguahẽ vove jepi tiempo, ha upe aja ojepegávo ichupe.

Art. 25

Mayma yvpóra oguereko derecho oikove olgadamivo, ani hagua ichupe voi, ha hogayguápe avei, ofalta ho'uva'erã, ipohã repyrã, iñemonderã, óga oiko hagua, ha ambue mba'e oikotevẽva oikove hagua. Iderecho avei oguereko seguro oñemongui ramo guarã imba apohógui, terã katu hasy, ndovalevéi, iména mano, itujaiterei, téra ambue mba'e rupi indojevale kuaavéi ramo guarã ojehe.

Sy ha mitãre oñeñangareko va'erã iporave haguóicha. Mayma mitã, omendáva oguereko derecho sociedad oñangarekóvo hesekuéra.

Art. 26

Mayma yvpóra oguereko derecho ojehekombo'eukóvo. Pejehekombo'e reínte va'erã, pe iñepyrüetépeguánte jepe. Pe tekombo'e jehai ha jeleénte jepe hagua, ha'e va'erã obligatorio. Profesión kuéra ha técnica ñeaprende, olva'erã enteroitépe ohupity haguaicha. Umi universidad rupi ojeike hagua, katupyry rehente odepende va'erã, ha mayma interesádope oñeme'ẽva'erã juruja.

Pe educación rembiaporã ha'eva'erã: tojapo tekove mayágui persona añetete, okakuaáva opóichavo. Omombarete va'erã derecho ha libertad ñemomba'e guasu. Oipytyvõ va'erã olhagua jekopyty, ñoaguantá kuaa, joayhu, mayma tetã ha raza terã religión oñondive. Omboguata va'erã avei umi tembiapoukapy Naciones Unidas omolva ol hagua tapiate py'aguapy.

Sy ha tuvakuéra oguereko derecho itendondévo oiporavo hagua mba'éichagua educaciónpa oñeme'ẽta imitânguérape.

Art. 27

Mayma yvpóra oguereko derecho oparticipávo, avave ojopy terã ojoko'yre ichupe, incomunidad rekotee ñeñandukópe; ombovyávo ichupe umi tembiapokue porã hechapyrã; avei oparticipávo umi arandu pyahu oikévape, ha umi jeiko porãve ko'ágarupi oúvape.

Mayma yvpóra oguereko derecho oñeñangarekóvo ichupe interese moral ha material oguerekóva rehe, ha'érupimba'epyahu terã ñe'ẽ yvoty, kuatia arandu téra tembiapo hecharamomby apohare.

Art. 28

Mayma yvpóra oguereko derecho ojejapóvo ichupe hetãsme ha hetânguéra apytépe, petef jeikoha oñemo'añatehape derecho ha libertd kuéra onnemolva ko Declaraciónpe.

Art. 29

Mayma yvpóra oguereko tembiaporã comunidad ndive guarã, upépe mante ikatúgui okakuaa ha hi'aju persona haicha.

Léi mante ikatu omol linde ikatu'yva jahasa jaiporukuévo ñande libertad kuéra, ani hagua ñapyru ñande rapicha derecho ha libertad rehe; avei jaiko hagua moral ojerure hóicha, orden público oipota hóicha, ha petel sociedad democrótica reko py'aguapy oikotevẽ Hóicha.

Ko'ã derecho ha libertad juéra mba'eiveichvérõ ndaikatúi ojeporu Naciones Unidas oipota ha opensáva cóntrape.

Art. 30

Mba'evepunto ko Declaraciónpe olva noñentende va'erãi ome'ẽ Estádope, petel aty téra petel tapichápe, omoñepirũ ha omboguata hagua algũn tembiapo ikatúva omboyke petelva jepe umi derecho ha libertad kuéra oñemboysyva ko Declaraciónpe.